

PRIKAZI I RECENZIJE

Anton Tamarut

**DA BISMO IMALI UDJELA S KRISTOM
IZABRANE TEME IZ SAKRAMENTALNE TEOLOGIJE**

Glas Koncila, Zagreb, 2009., 273. str.

Izdavačka kuća Glas Koncila iz Zagreba nizu svoje Biblioteke *Teološke rasprave i komentari* pridodala je još jedno vrijedno djelo autora prof. dr. Antona Tamaruta pod naslovom *Da bismo imali udjela s Kristom. Izabrane teme iz sakramentalne teologije*. Knjiga je, kako i njezin podnaslov govori, određena obradom nekoliko velikih tema iz područja sakramentalne teologije. U tom smislu ne predstavlja zaokruženu zbirku teologije sakramenata, već je pokušaj, i to vrlo uspješan, aktualiziranja nekih pitanja koja su danas posebno značajna s obzirom na shvaćanje sakramenata, ali i s obzirom na pastoralnu praksu. Ovo je djelo podijeljeno na sedam poglavlja: 1. *Trinitarni naglasci u sakramentima*, 2. *Kršćanski život opečaćen darom Duha u sakramentu potvrde*, 3. *Teološko-pastoralna aktualnost sakramentalne ispovijedi*, 4. *Smisao i značenje kajanja*, 5. *Povezanost sakramenata ozdravljenja i služenja sa sakramentima kršćanske inicijacije*, 6. *Kršćanski pogled na brak i obitelj*, 7. *Svećenik – svjedok nade*.

Prvo poglavlje, pod naslovom *Trinitarni naglasci u sakramentima*, donosi neke od temeljnih postavki u svezi razumijevanja sakramenata, a koje kao takve predstavljaju polazište za razumijevanje drugih dijelova ove knjige. Autora progovara o sakramentima kao *tajnama vjere*, tj. otajstvima koje je moguće prihvatiti samo na obzoru vjere. Na taj način jasno se postavlja u odnosu na danas izuzetno živa modernistička nastojanja svojevrsnog “razglabanja” otajstvenosti. To je povezano uz opasnost čisto antropološkog tumačenja sakramenata. No, samo vjera dohvaća Kristov novi i proslavljeni oblik i način djelotvorne prisutnosti. Nadalje, jasno ukazuje na sakramen-

talnu ekonomiju kao aktualizaciju ljubavi Presvetog Trojstva u odnosu prema ljudima. Sakramenti imaju bitno teofanijsko značenje, a sakramentalna milost bitnu relacijsku oznaku. Oni su životni čini Crkve, središnje točke iskustva Kristova Otajstva. Teofanijsko značenje očituje se u sakramentalnoj aktualizaciji onoga što je Otac jednom ispunio po Duhu u Sinu. Polazi se od značenja sakramentalnosti Kristove čovječnosti. Isus je prsakrament. Po njegovoj čovječnosti spoznajemo djelovanje Trojstva prema čovjeku (usp. str. 25.). Relacijska narav sakramentalne milost ne dozvoljava čisto materijalna i formalistička tumačenja i pristupe sakramentima (usp. str. 32-34.).

Kršćanski život opečaćen darom Duha u sakramentu potvrde.

Drugo poglavlje pod ovim naslovom polazi od naglaska koji se u pastoralu sakramenta potvrde mora postaviti na odgoju za kršćansku punoljetnost (usp. str. 43.). U tom smislu autor osobito naglašava potrebu posvećivanja *osobne odgovornosti* u životu vjere koja onima koji primaju ovaj sakrament mora biti posebno posvještena. Osobito su vrijedni autorovi uvidi u smislu razumijevanja teologije Dara Duha Svetoga. Osobna odgovornost kršćanina za život milosti sakramenta, kako u osobno-individualnom pogledu, tako i u smislu suodgovornosti za život zajednice, utemeljeni su u razumijevanju dara kao stvarnosti koja prethodi i koja nosi osobni napor čovjeka (usp. str. 57.), te koji izaziva i potiče kršćansku odgovornost čovjeka i to u svim dimenzijama (usp. str. 59.). Posebno se u tome smislu ističe poticanje vjernika na odgovornost za život Crkve.

Treće poglavlje, pod naslovom *Teološko-pastoralna aktualnost sakramentalne ispovijedi* na poseban način bavi se problematikom vezanom uz shvaćanje i praksu sakramenta pokore. U tome poglavlju autor izlaže oštroomne uvide s obzirom na krizu prakse sakramenta pokore, imajući, pritom, u vidu utjecaj medija i pogubne posljedice filozofije relativizma. U takvom ozračju grijeh gubi religijsko značenje, a u njemu se ne vide 'klice smrti.' Nedostaje prava namjera i odlučnost za kajanje i promjenu života, nedostaje napor oko krjeposnog života. Problem je i nedostatak eklezijalnog identiteta i prepoznavanja značenja i uloge Crkve (usp. str. 110.). Ističe se pozitivna perspektiva. Duboki smisao pokore je u čežnji za Bogom

(usp. str. 122.). Četvrto poglavlje, pod naslovom *Smisao i značenje kajanja*, usko je povezano s prethodnim poglavljem. Među pokornikovim činima ključno je kajanje. Kajanju prethodi milost. Pravi je njegov motiv čežnja za Bogom i zajedništvom s njim. Ono stoga podrazumijeva obraćenje i korijenitu promjenu koja se ostvaruje cijeli život.

Povezanost sakramenata ozdravljenja i služenja sa sakramentima inicijacije kao naslov petog poglavlja u sebi sažima namjeru za isticanjem jasnih i uskih poveznica između sakramenata ozdravljenja i služenja i sakramenata inicijacije. Sakramenti ozdravljenja i služenja usmjereni su na čuvanje i čišćenje, na trajno obnavljanje, njegovanje i produbljivanje životnog zajedništva, koje je Otac po Isusu Kristu u Duhu Svetom izgradio s čovjekom u sakramentima inicijacije, na poseban način u euharistiji. Zajedništvo s Kristom koje može biti oslabljeno ili izgubljeno ponovno se stječe pokorom. Tako obnovljeni put obraćenja puninu ima u euharistiji. Bolesničko pomazanje podržava krsnu milost, intimna i snažna povezanost s Kristom, koja se dogodila u krštenju, a u stanju teške bolesti može se naći na iskušenju. Ministerijalno svećeništvo u službi je izgradnje Kristova tijela što vrhunac dosiže u euharistiji. Bračna je ljubav sakramentalni znak Kristove ljubavi za Crkvu. I njoj je euharistija hrana i središte. Sakramenti inicijacije uvode nas u životno zajedništvo s Kristom, u svijet novih odnosa (usp. str. 159.).

Kršćanski pogled na brak i obitelj naslov je pretposljednog poglavlja knjige u kojemu se polazi od činjenice da Kristov odnos prema Crkvi nije samo uzor za življenje u kršćanskom braku, već i sama bit braka, ono što ga utemeljuje i određuje. U braku osoba ostvaruje svoj temeljni životni poziv na ljubav. Bog izabire bračno zajedništvo kao povlašteno mjesto svoje nazočnosti u svijetu. Obitelj, sazdana na braku muškarca i žene, ima eklezijalnu narav. Njezine se zadaće sabiru u stvaranju istinske zajednice osoba, prenošenju života, služenju u Crkvi i svjedočanstvu u svijetu.

Osobito je znakovito posljednje poglavlje knjige pod naslovom *Svećenik – svjedok nade*. Promatrajući svećenika kao svjedoka nade autor najprije ističe potrebu prepoznavanja znakova vremena i

prikladnijeg odgovaranja na njih sa strane svećenika. Životni prostor nade je crkveno zajedništvo unutar kojega svećenik ostvaruje svoju nezamjenjivu ulogu. Svećenik je čovjek zajedništva i graditelj zajedništva. Nada je nada odnosa, nada zajedništva. Obzor su novo nebo i nova zemlja kao prostor novih odnosa s Bogom i ljudi međusobno (usp. str. 219.). Riječ je o eshatološkoj nadi (usp. str. 220.). Crkva je zajednica u kojoj to mora biti na poseban način vidljivo, a u njoj je svećenička služba služba takve nade. Temeljna stanja Crkve na putu jesu bdjenje i raspjevanost njemu na slavu. U tome treba prednjačiti svećenik. Svećenički život je eshatološki određen kao pripremanje Crkve za nebesku slavu. To se poslanje ostvaruje u Crkvi – zajedništvu. Svećenik, kao graditelj zajedništva, mora u članovima Crkve prepoznavati karizme i omogućavati njihovo skladno očitovanje. Svećenik je, u jedinstvu s Kristom – izvorom svoga poziva – pozvan biti osoba nade. Svećenik živi Kristov životni stil i program. Svećenik je, poput Ivana Krstitelja, prijatelj zaručnikov. Za euharistijskim stolom uprisutnjuje Krista, izvor, vrhunac i razlog kršćanske nade. Upravo se u euharistiji ostvaruje predokus eshatološkog ispunjenja nade i vječne slave. Svećenik je poput Krista, učitelj nade i molitve u kojoj gaji nadu. S nadom gleda na Crkvu i svijet. Čovjek je nade za druge. Shvaćajući svoje poslanje kao služenje, svećenik ostvaruje svoj poziv nade u korist onih za koje se Krist predao. Njih je pozvan vraćati na putove nade. Njegovo djelovanje mora postati eshatološki preludij nade u njegovom služenju zajedništvu (usp. str. 244.). Na taj će način najbolje služiti posljednjoj svrsi i cilju crkvenog zajedništva – eshatološkom zajedništvu ljudi s Bogom.

Sagledavši u cjelini ovo djelo treba istaknuti njegovu veliku vrijednost s obzirom na važne uvide iz teologije sakramenata, ali i na vrlo prikladne i važne praktično-pastoralne prijedloge koje nudi. U tome smislu predstavlja dobru sintezu teologije sakramenata i odrednica pastoralne naravi. U knjizi se ističu značajne teme iz teologije sakramenata, ali i neki od najznačajnijih izazova koji danas stoje pred pastoralom sakramenata. U tome je smislu knjiga jako aktualna i vrijedna, ne samo za stručnu teološku javnost, već doista i za sve

---

pastoralne djelatnike, ali i za širi krug vjernika koji u njoj mogu naći vrijedne uvide u odnosu na konkretni vjernički život.

Nikola Vranješ